
Wettelijke verdeling: belangrijke zaken

De wettelijke verdeling is een regeling die ervoor zorgt dat na overlijden alle bezit automatisch naar de langstlevende gaat als er geen testament is opgesteld. Wanneer is het aan te raden alleen van de wet gebruik te maken? En in welke gevallen kunt u toch beter een testament opstellen?

1

Het kan zijn dat u geen testament heeft, bijvoorbeeld omdat u er nog niet aan toe bent gekomen. Als u komt te overlijden zonder testament, dan treedt automatisch de wettelijke verdeling in werking als u een of meer kinderen en een echtgenoot achterlaat. Dat hoeft geen probleem te zijn, want de wettelijke verdeling is een prima regeling voor het “gemiddelde” gezin. Dat wil zeggen: een getrouwd stel met minimaal één kind. Een testament is dus niet altijd nodig.

2

Hoewel de wettelijke regeling voor het gemiddelde gezin goed werkt, zijn er andere zaken denkbaar die u hoe dan ook in een testament moet regelen. Een paar van de belangrijkste:

► Bewindvoerder

Stel dat beide ouders komen te overlijden wanneer de kinderen nog jong zijn. Dan kunt u in een testament een bewindvoerder aanstellen. Een bewindvoerder is een persoon die zorgt voor een veilig en verantwoord beheer van een erfenis. Voor jonge kinderen die opeens een groot geldbedrag in handen krijgen, is het handig als er iemand over hun schouder meekijkt. Dit kunt u regelen in uw testament. Ook als ze al 18 zijn maar nog te jong om zelf voor de erfenis te zorgen.

► Executeur

Stel dat de nalatenschap moet worden beheerd, omdat er bijvoorbeeld schulden moeten worden voldaan of omdat er belangrijke investeringen zijn: dan heeft u een executeur nodig. Dat kan iemand uit de familie zijn, bijvoorbeeld een van de kinderen, of een buitenstaander. U regelt het in uw testament.

► Legaat

Wilt u een legaat nalaten, bijvoorbeeld aan uw favoriete goede doel? Of wilt u dat uw neef uw horloge erft? Dan dient u dat door een notaris te laten vastleggen in een testament. Zo kunt u bijvoorbeeld een geldbedrag, aandelen of goederen nalaten aan een specifiek omschreven persoon of doel.

► Voogdij

Stel dat beide ouders komen te overlijden wanneer de kinderen nog minderjarig zijn. Als u hiervoor zelf niets heeft geregeld, dan wordt door de rechtbank een voogd benoemd. U kunt ook zelf regelen wie er tot voogd wordt benoemd, zodat u zeker weet dat de juiste persoon deze belangrijke rol krijgt. U kunt een voogdijbenoeming regelen in een testament. Dat kan overigens ook zonder testament door een voogdijbenoeming te registreren in het gezagsregister bij de rechtbank van uw woonplaats. ►

► Wouter Verstijnen is belastingadviseur en partner bij Arcagna in Amsterdam en Rotterdam. Ook is hij docent schenk-, erf- en overdrachtsbelasting aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. We vroegen Wouter wat de vijf belangrijkste zaken zijn die u moet weten over de wettelijke verdeling.

Hoe werkt de wettelijke verdeling?

De wettelijke verdeling, die is ingevoerd in 2003, geldt wanneer er geen testament is gemaakt. Van rechtswege komen alle bezittingen – en eventuele schulden – van de nalatenschap direct en automatisch in het bezit van de langstlevende. Dit geldt alleen voor gehuwden en geregistreerde partners waar minimaal één kind in het spel is. Uiteraard kan de regeling ook in een testament worden opgenomen.

De wettelijke verdeling is een bescherming voor de langstlevende ouder. Kinderen kunnen niet zomaar hun erfdeel opeisen, waar dat voorheen (voor 2003) wel het geval was. Ze krijgen als het ware een tegობон: ze hebben nog steeds recht op hun erfdeel, maar ze ontvangen dit pas wanneer de langstlevende echtgenoot overlijdt, failliet gaat of terechtkomt in de schuldsanering. Het maakt hierbij niet uit of de langstlevende een ouder is of een stiefouder.

De wettelijke verdeling is hiermee een regeling die ervoor zorgt dat de langstlevende goed verzorgd wordt achtergelaten. Zo kan hij of zij bijvoorbeeld niet worden gedwongen het huis te verkopen om de kinderen hun erfdeel te kunnen geven. Normaal gesproken moet u naar de notaris wanneer u bijvoorbeeld een huis in eigendom wil overdragen. Maar met de wettelijke verdeling gaat dat van rechtswege, en direct. Minder gedoe dus en heel praktisch.

Overigens bestaat er de mogelijkheid om de regeling binnen drie maanden na overlijden terug te draaien.

Heeft u een gemiddeld vermogen? Dan zijn er bij het eerste overlijden mogelijkheden om minder erfbelasting te betalen. Door het maken van een goed testament, kunt u belasting besparen. Een notaris kan u adviseren over hoe u een fiscaal slim testament opstelt.

Als u geen testament heeft, hoeft u momenteel geen rente te vergoeden over de vorderingen van de kinderen uit de wettelijke verdeling. Maar het kan fiscaal aantrekkelijk zijn om toch een rente te hantieren. De erflater kan daarom in een testament bepalen dat er rente is verschuldigd. De rente is, net als de vordering zelf, in principe pas opeisbaar bij het overlijden van de langstlevende ouder. De langstlevende ouder kan ook een rente afspreken met de kinderen. Afspraken maken over rente moet u wel doen binnen acht maanden na overlijden. Dat is de termijn waarbinnen u aangifte erfbelasting moet doen.

5

We zien steeds vaker verschillende gezinssituaties, zoals bijvoorbeeld ongehuwde samenwoners, samengestelde gezinnen, en gezinnen met stief- of pleegkinderen. In zo'n situatie is het maken van een testament aan te raden. Dat vraagt om goed nadenken over hoe u het wilt regelen. Is de wettelijke verdeling in uw situatie wel van toepassing en, zo ja, past deze wel bij uw gezinssamenstelling? Denk er goed over na en leg het vast in uw testament. ■

Wettelijke verdeling: praktisch en overzichtelijk

John en Fiona zijn in gemeenschap van goederen getrouwd en ze hebben twee kinderen: Siepke en Bart.

John en Fiona hebben allebei 100 euro. Wanneer John komt te overlijden, gaat zijn 100 euro automatisch naar Fiona (de langstlevende): zij heeft nu 200 euro.

Siepke en Bart hebben beiden recht op 1/3 deel van Johns 100 euro: 33 euro. Samen is dat (afgerond) 67 euro. Maar het erfdeel komt in de vorm van een soort tegoedbon: de kinderen krijgen hun deel pas als Fiona overlijdt.

Het nettobezit van Fiona is dus 133 euro ($200 - 67$). Ze heeft een schuld aan haar kinderen van 67 euro.

De eventuele rente wordt berekend over de 67 euro van Siepke en Bart. De rente hoeft niet te worden betaald en wordt toegevoegd aan Fiona's schuld. Haar schuld aan haar kinderen neemt hierdoor dus toe. De schuld komt bij het overlijden van Fiona in mindering op haar nalatenschap. Idealiter neemt de schuld toe tot de omvang van het totale vermogen van Fiona (in dit voorbeeld 200 euro). In dat geval is de nalatenschap van Fiona 0 euro. En dan hoeft er bij overlijden van Fiona geen erfbelasting te worden betaald!